

10. Jan. 1843

FACTS

Date:

10. Jan. 1843

Page number:

Dagbog A, side 111-115

TRANSCRIPTION

10 Jan

Igaar kom Louise¹ hjem fra et Besøg paa Vedbygaard. Hun har seet hende,² daglig talt med hende, som endnu altid staaer for mig som den Eneste, jeg endnu har kunnet binde mig til i Tanken. Hun kommer maaskee paa Fredag her til Byen, hun vil da besøge Moder,³ Louise Neergaard skal maaskee besøge ogsaa dette mit kjære Værelse. Hvilken Glæde vilde det være for mig at vise hende Billeder og tale med hende i mit eget Hjem. Men saamange Blade som jeg i denne Bog har fyldt med Ord til hendes Priis, vil jeg ikke i det nye Aar beskrive med Tanker og Drømme om hende. Stille i Hjertedybet lever dit Billed, gode Pige, og der skal det seent udslettes; men hvortil skrive om Dig. Saameget troer jeg at have erfaret: at saa ung jeg er, er jeg dog for gammel for en ung Pige i sin første, yndige Barnlighed. Der er dog gaaet for mange alvorlige Tanker gjennem min sene Hjerne og kommet for megen Bitterhed i mit Hjerte til at jeg kunne tækkes den ganske unge Pige med Forventninger om Livet saa glimrende som mine egne for faa Aar siden. Louise Neergaard! Du har ogsaa allerede seet Livets Alvor, Dig kunde jeg bedre vende min Tanke til, Du er ældre end jeg maaskee; – men Din Fader giver aldrig sit Minde til vor Forening, selv om Du kunde lide mig svage Stakkel! – Alene! det er en sørgelig Tanke, maaskee dog den bedste for mig. Seer jeg ikke tre Brødre glade ved deres venlige Piger, •112• og er jeg i mit fem og tyvende Aar endnu for ung til at søge den Fred, som jeg ikke andensteds kan finde, i Kjærlighed. – Jeg har hos mig selv lovet at blive bedre i det nye Aar, o! maatte jeg kunde holde Løftet! Nyeaarsdag købte jeg et yndigt Billede, som nu hænger for mig over min Pult, det er Christusbarnet. Som Dreng er han fremstillet staaende paa Korset med Hænderne udbredte, hentydende paa hans Død for os. Jeg maatte have det, det yndige Udtryk i Hovedet gjorde mig saa godt at see paa; og jeg tænkte det skulde være som et Minde om det Løfte jeg gjorde ved Juul: at føre et retskaffent Liv og skye det Onde! det samme Løfte, jeg gjorde i Kirken ved min Confirmation, dengang med virkelig Andagt – men i Tiden glemte jeg det. 10 Aar er vel hengaaede, og kun sjældent tænkte jeg derpaa. Det er min største Ulykke vel, thi hvad der end har mødt mig af Sorg tør jeg vel ikke nævne, naar jeg tænker paa, hvad Mange maa lide. Men tilfreds kan man ikke leve med Anger, den gjør mig mismodig og bitter, den kan maaskee ogsaa naar Timen kommer gjøre mig god og lykkelig, den Time, da Gjenfødselen begynder og Gud vil sende sin Søn ogsaa til mit Hjertekammer. Han kom til Verden og han vil komme til hver Sjæl, men ikke enhver Sjæl vil modtage ham –. Vil •113• vel min vende sig fra Verden og dens Glæder, naar han kommer og byder mig følge ham, der ikke havde det, hvortil han kunde helde sit Hoved, mens Rævene havde deres Huler og Fuglene deres Reder. – Det veed jeg ikke. Maaskee er det kun Længslen efter jordisk Lykke og Mistvivl om Opnaaelse deraf, som lader

mig henvende min Tanke til Gud. Men lyver jeg i det Stykke for mig selv, hvor i den vide Verden skal jeg da tie hen? Nei! Nei! det Løfte var ærligt meent og mit Haab, der blussede op med det nye Aar, vil ikke beskæmmes. – – Hvor der dog er lidt Glæde i en Kunstnersjæl, om jeg eier en saadan. Vel veed jeg, at jeg er svag, men naar jeg sad og tegnede Billeder, der skulde ud blandt Folk, hvor tit var det da ikke med den bedste Villie og med min hele Sjæl at jeg stræbte at give, hvad der havde glædet mig i Natur og Oldtidsminder. Mine Billeder skulde være folkelige og mangfoldige, Almuen, Bonden skulde glædes ved dem, skulde ved dem bestyrkes i Kjærlighed til sine Sagn, fortælle dem paa nye for sine Børn idet han viiste dem Gaardnissen som kommer om Natten og fodrer den smukke hvide Hoppe, eller den hellige Anders Kors.⁴ Bonden skulde skaane Steendyssen paa sin Mark, naar han saa den aftegnet – smukke

•114• Drømme! udsprungne som jeg troede af en Kunstnersjæl, der kjærlig knytter sig til Folkepoesien og vil gjøre Alt for at holde Livet i den. Ja, jeg troer i saadanne Øieblikke, at jeg er Kunstner, men kunde jeg see Modtagelsen mine Sager nyder, see det haanlige Smil, hvormed den Dannede betragter Afbildninger til "Ammestue-Eventyr" – see det dumme Øie der i Bondestuen begloer dem, eller det sløve Blik, der hos Haandværkeren siger: jeg har Kone og Børn at sørge for, de mættes ikke af det Krims-Krams! – Det var de Billeder, der skulde bidrage deres Skjærv til, at den saakaldte Dannede skulde lære at agte sin Broder bag Ploven, og denne at agte sig selv, de Billeder, der skulde være en Glæde for Haandværkeren i hans Fritid. – Jeg meente det godt og gav det Bedste jeg havde, men det var ikke nok, mine Kræfter vare for ringe og jeg duer til Sligt lige saalidt som til at male Landskaber. Derfor, hvad Fordringer tør jeg gjøre til Livet, til Fædrelandet? tør jeg vente mere end det Nødtørftige til Livets Ophold og maa ikke allerede det være Meget. En Tigger bliver jeg saaledes, jeg, som drømte om at være til Glæde og Gavn for [overstreget: Medmen] mine Landsmænd. Jeg elsker mit Fødeland, men det kan ikke mærke det, og denne Kjærligheds-Blomst bliver nedtraadt! – •115• Her ligger maaskee Forfængelighed til Grund, dog ikke den sædvanlige Kunstnerforfængelighed, men jeg er for stolt til at være til ingen Nytte og der er noget Krænkende i at leve af, hvad Naade og Forfængelighed anvende paa Kunstsager, der ikke engang ere gode nok til at glimre. Dette er vel det Sande, men her vil jeg til deels lukke Øiet i for Sandheden og tro: at jeg fører et Kunstnerliv.

¹ Lundbyes kusine, Louise Lundbye (1818-1845).

² Louise Neergaard (1816-1895).

³ Cathrine (Trine) Lundbye, f. Bonnevie (1792-1863).

⁴ Lundbye havde tegnet førstnævnte motiv som forlæg for et træsnit i Frølund og Flinchs Almanak eller Huskalender for Aaret 1842. Træsnittet efter det andet motiv, Hellig Anders' kors, først blev benyttet i almanakken for 1843.

10 febr 11.

Igaar kom Louise hjem fra et Besøg paa Vedbygaard.
 Hun har seet hende, daglig talt med hende, som endnu altid
 staa for mig som den Dødt, jeg endnu har kunnet binde
 mig til i Tanken. Hun kommer maaskee paa Fredag her
 til Byen, hun vil da besøge Moder, Louise Neergaard skal
 maaskee besøge ogsaa dit mit kjære Værelse. Hvorhen Glæde
 vilde det være for mig at vise hende Billedet og tale med
 hende i mit eget Kjøben. Men saamange Blade som jeg i
 denne Bog har fyllet med Ord til hendes Pige, vil jeg ikke
 i det nye Aar beskrive med Tanker og Drømme om hende.
 Stille i Hjertet og let lever dit Billede, gode Pige, og det
 skal det sikkert indslæbes; men hvortil skrive om dig.
 Saameget tror jeg at have erfaret: at saa mig jeg er,
 jeg dog for gammel for en ung Pige i sin første, ungdomlige
 Barndom. Der er dog gaaet for mange alvorlige
 Tanker gennem min søde Hjerne og kommet for me-
 gen Bitterhed i mit Hjerte til at jeg kunnsk Tænk-
 ser ganske unge Pige med Forventninger om Livet
 saa glimrende som mine egne for faa Aar siden.
 Louise Neergaard! Du har ogsaa allerede seet Livets
 Alvor, Dig kunde jeg bedne vende min Tanke til,
 Du er aldrig end jeg maaskee; — men Din Fader
 giver aldrig sit Minde til en Færdsel, selv om
 Du kunde lide mig svage Stakkelt! — Alene! det
 er en sørgelig Tanke, maaskee dog den bedste for mig.
 Lev jeg ikke tre Børn glade med deres sødte Piger,

112 og er jeg i mit hem og byende der endnu for mig til at
sige den Fæd, som jeg ikke andensteds kan finde, - Afsar-
lighed. — Jeg har hos mig selv læst at blive kedet i
det nye Aar, o! maatte jeg kunne holde Løftet! Nye anse-
lige kjætte jeg et yndigt Billede, som min hanger for mig
over min Pult, det er Christusbarnet. Som Dreng er han
framstillet staaende paa korsch med Klædernes afbrudt,
hentende paa hans Død for os. Jeg maatte have det,
det yndige Billede i Klædet gjorde mig saa godt at
see paa; og jeg tænkte det skulde være som et Minde
om det Løfte jeg gjorde ved Pult: at give et retsleffent
Liv og skje det Andet! det samme Løfte, jeg gjorde
i Kirken ved min Confirmation, den gang med en-
kelig Andagt — men i Tiden glemte jeg det.
10 Aar er vel hængende, og kun sjældent tænkte
jeg derpaa. Det er min største Skyld vel, thi hvad
der end har maadt mig af Længsel jeg vel ikke
naar, naar jeg tænker paa, hvad Mange naar lide.
Men tilfreds kan man ikke leve med Anger, den
gjør mig mismodig og bitter, den kan maaskee
ogsaa naar Tiden kommer gjøre mig god og lykkelig,
den Time, da Gjenfødelsen begynder og Gud vil
sende sin Søn ogsaa til mit Hjerte kammer. Han
kom til Verden og han vil komme til hver Sjæl,
men ikke enhver Sjæl vil modtage ham — Vil

119.
vel min vende sig fra Verden og dens Glæder, naar den
kommer og byder mig følge ham, der ikke haaber det,
hvortil han kunde hælde sit Hæved, mens Gævene
haaber deres Hæved og Fuglene deres Roder. — Det
ved jeg ikke. Maaskee er det kun Længelen efter jer-
d'sk Lykke og Mistral om Opmaalser deraf, som
lader mig vende min Tanke til Gud? Men lig-
et jeg i det Skjæbne for mig selv, hvor i den vide Verden
skal jeg da tage hen? Nei! Nei! Det Løfte var derligt
meent og mit Hæved, der blussede op i med det
nye Aar, vil ikke beskaammes. — — — Alvor
der dog er lidt Glæde i en Kunstners Sjæl, om jeg eier
en saadan. Vel ved jeg, at jeg er svag, men naar jeg
sæd og tegner Billeder, der skulde ind blandt Folk,
hvor tit var det da ikke med den bedste Villie og
med min hele Sjæl at jeg stræbte at give, hvad
det kunde glæde mig i Natur og Odstid's minder.
Mine Billeder skulde være færdige og mangfal-
dige, Almenen, Bonden skulde glædes ved dem,
skulde ved dem bestyrkes i Hjertelighed til sine Sager,
fortælle dem fraa mig for sine Børn idet man lærte
den Gaardvisser som kommer om Natten og fødtes
den smukke blinde Klapper, eller den hellige Anders
Kors. Bonden skulde skaaene Steendyssen fraa sin
Mark, naar han saa den aftegnet — smukke

114
 "Dromme! id'sprungne som jeg traeds af en
 Kunstners pæl, der kjærlig knytter sig til Folkets passion
 og vil give Alt for at holde Livet i den. Ja, jeg
 traeds i saedanne Øieblikke, at jeg er Kunstner, men
 kunde jeg see Modtagelsen mine Læge nydes, see
 det haardt Liniel, hvormed den Dannede betrag-
 ter Afbildningerne til "Dromme stue. Eventyr" — see
 det dømme. Die der i Bondens stue beklager den,
 eller det slaae Blik, der har Klædteverken sig.
 jeg har Høne og Børn at sørge for, de mættes ikke
 af det Krums-Krums! — Det var de Billeder, der
 skulde bidrage deres Læge til, at den saakald-
 te Dannede skulde lære at agte sin Brøder bog
 Placen, og denne at agte sig selv, de Billeder, der
 skulde være en Glæde for Klædteverken i hans
 Fæstet. — Jeg mente det godt og gav det Bedste jeg hav-
 de, men det var ikke nok, mine Kræfter vare for-
 ringe og jeg liden til Migt lige saalidt som til at
 male Landskaber. Derfor, hvad Fordringer tør
 jeg give til Livet, til Fædrelandet? Tør jeg vente
 mere end det Nød tilføjte til Livets Ophold og
 maa ikke allerede det være Møget. En Tippi
 bliver jeg saaledes, jeg, som drømte om at være til
 Glæde og Gavn for Alledammen mine Landsmænd.
 Jeg elsker mit Fædreland, men det kan ikke mærke
 det, og denne Kjærligheds-Blomst bliver nedtraadt! —

Alles ligger maaskee Forføngelighed til Grund, dog ikke
den sædvanlige Kunstnerforføngelighed, men j. er
for stalt til at være til ingen Nytte og der er meget
Kraenke i at leve af. Hvad Naade og Forføngeligh-
hed anvender paa Kunstgaver, der ikke engang ene gode
nok til at Lglimme. Dette er vel det Sænde, men her
vil j. til dels Løkke Piek i for Landhøden og tro: at
j. finder et Kunstnerliv. 17/Jan

"De bestroede hans Mærksomheds-Philosophi —
og de fælte, det var fordi han ikke var lykkelig,
at han var vis." — Bulwer — Hvad Bulwer
her siger om Maltravers passer ikke paa mig, men
pisse Ord opvakte dog den Tanke hos mig: det
er fordi j. ikke er lykkelig at j. ikke er flittig eller op-
lagt til at frembringe Noget, godt eller Slet. Måske
is j. ikke, det kan j. jo ikke være, men j. er ikke
lykkelig som i de svundne Aar. J. maler ikke, har
ikke malet i næsten en Maaned, noget som er
værdt at tale om. J. er dog sjælden ledig; j. laver
og tegner paa Træ, men uden synderlig Liv — ja,
det mener mig nu at sætte mig ind i Engelsk, saa
det er vel det bedste j. i denne Tid gjør: at hække mig
igjennem en Bog, Bulwers Alice. Det er dog meget
Lidt. Jeg skulde i Aften i et stort Selskab, hvortil j.
haaer glædet mig meget. J. haarder nemlig end net en